

Sygnatura akt I C 2114/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Zgierzu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia SR Katarzyna Balcerczyk

Protokolant: Ewa Napieralska- Dłużniewska

po rozpoznaniu w dniu 21 lipca 2016 roku w Zgierzu

sprawy z powództwa S. S.

przeciwko M. Z.

o zapłatę 4 200,93 złotych

oddala powództwo

Sygn. akt I C 2114/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 lipca 2015 roku małoletni S. S. reprezentowany przez ojca P. S. wniósł o zasądzenie od pozwanej M. Z. na jego rzecz kwoty 4.200,93 złote z ustawowymi odsetkami od kwot wskazanych w pozwie oraz o zwrot kosztów procesu.

W uzasadnieniu podał, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 21 grudnia 2010 roku wydanym w sprawie o sygn.. akt II C 1438/10 P. S. został zobowiązany do uiszczania na rzecz swojego małoletniego syna S. S. kwoty 600 złotych miesięcznie, tytułem alimentów, płatnych do 20 dnia każdego miesiąca. P. S. wypełniał ciężące na nim zobowiązanie do końca kwietnia 2013 roku, z uwagi na fakt, że począwszy od maja 2013 roku małoletni S. S. wyprowadził się od matki i zamieszkał z ojcem. Z tym momentem P. S. zaczął w całości ponosić koszty utrzymania syna, albowiem matka powoda nie poczuwała się w obowiązku uiszczania na rzecz syna alimentów. W dniu 16 maja 2013 roku na skutek złożonego przez pozwaną M. Z. wniosku o wszczęcie egzekucji w/w świadczeń alimentacyjnych wynikających z wspomnianego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi komornik sądowy wszczął egzekucję z rachunku bankowego P. S.. W toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego została od P. S. wyegzekwowana kwota 4.200,93 złote, która została w całości przekazana pozwanej, która ją przywłaszczyła i przeznaczyła na własne potrzeby [pozew k. 4-6]

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości, zwolnienie z kosztów sądowych oraz ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Podniosła, że pomimo tego, że w okresie od kwietnia do września 2013 roku małoletni S. S. przebywał u ojca P. S. wszystkie koszty jego utrzymania poza bieżącym wyżywieniem, ponosiła ona w tym koszty administracyjne mieszkania, w którym dziecko jest zameldowane, zajęć dodatkowych z języka angielskiego, korepetycji z matematyki, obiadów w szkole, zajęć na basenie, opłat szkolnych, wyprawki szkolnej w roku 2013/2014, ubrań, bielizny, kosmetyków, wizyt lekarskich, stomatologicznych. Ponadto ugoda zawarta w sprawie III RC 514/13 wyczerpała jej zdaniem wszelkie roszczenia pomiędzy stronami [odpowiedź na pozew k. 22-24]

Na terminie rozprawy w dniu 21 lipca 2016 roku strony poparły swe dotychczasowe stanowiska w sprawie [protokół k 53-56]

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi wydanym w sprawie II C 1438/10 wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim powodem powierzono obojgu rodzicom, ustalając, iż miejscem zamieszkania powoda będzie miejsce zamieszkania matki, a także zobowiązano oboje rodziców do ponoszenia kosztów jego utrzymania i wychowania, oraz w ramach obowiązku ojca zasądzono od P. S. na rzecz powoda alimenty w kwocie 600 złotych miesięcznie, płatnych do rąk matki dziecka, do 20 dnia każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności [bezsporne, a nadto kopia wyroku w sprawie II C 1438/10 k. 3-3v załączonych akt III Nsm 358/13]

Do połowy kwietnia 2013 roku powód zamieszkiwał z matką oraz jej drugim mężem, zgodnie z w/w orzeczeniem. Około 12 kwietnia 2013 roku powód pokłócił się z pozwaną i wyprowadził do ojca P. S. [bezsporne, a nadto przesłuchanie pozwanej k. k 55 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnym k. 36-37, przesłuchanie przedstawiciela ustawowego powoda k. 55 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnym k. 36]

Wówczas P. S. przestał płacić do rąk pozwanej alimenty na rzecz S. S.. Pozwana złożyła wtedy wniosek do komornika sądowego M. P. o wszczęcie egzekucji komorniczej tychże alimentów [przesłuchanie pozwanej k. k 55 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnym k. 36-37, wniosek o wszczęcie egzekucji k. 1 załączonych akt KMP 10/13]

Na skutek wniosku złożonego przez M. Z. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Zgierzu M. P. wszczął w maju 2013 roku postępowanie egzekucyjne wobec P. S. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 21 grudnia 2010 roku sygn. akt II C 1438/10 celem wyegzekwowania alimentów bieżących na rzecz S. S. w kwocie 600 złotych miesięcznie. W toku tego postępowania, prowadzonego pod sygn. akt KMP 10/13 wyegzekwowano od P. S. i przekazano wierzycielowi kwotę 4.200, 93 złote [bezsporne, a nadto kserokopia zawiadomienia o zajęciu rachunku bankowego k. 7, kserokopia zaświadczenia o dokonanych wpłatach k. 8-8v, potwierdzenia przelewów k. 25-29]

W okresie od maja 2013 roku do 1 października 2013 roku pozwana poniosła następujące koszty utrzymania powoda: zakup obiadów w szkole w miesiącu czerwcu w kwocie 66,50 złotych, w miesiącu wrześniu w kwocie 56 złotych, w miesiącu październiku w kwocie 80,50 złotych, wpłata na Radę Rodziców w kwocie 100 złotych, wpłata na półkolonie w kwocie 80 złotych, zakup koszulek polo w kwocie 60 złotych, zakup mebli do pokoju małoletniego w łącznej kwocie 2733,25 złotych, zakup ubrań na łączną kwotę 1457,96 złotych, zakup basenu rodzinnego na kwotę 59,99 złotych, zakup leków w łącznej kwocie 48, 98 złotych, wyjazd na basen w kwocie 90 złotych, koszty korepetycji z języka angielskiego w łącznej kwocie 595 złotych, koszt wizyt stomatologicznych w łącznej kwocie 140 złotych, koszt wyprawki do szkoły i mundurka w kwocie ok. 600 złotych. Ponadto ponosiła koszty karty M.. Łącznie w tym okresie pozwana ponosiła koszty utrzymania powoda na poziomie 800 złotych miesięcznie. W sprawie II C 1438/10 koszty utrzymania powoda ustalono na kwotę 1200 złotych. [paragony k. 32 a, przesłuchanie pozwanej k 55 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnym k. 36-37, przesłuchanie przedstawiciela ustawowego powoda k. 55 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnym k. 36, zeznania K. Z. k. 45).

Przedstawiciel ustawowy powoda P. S. w tym czasie ponosił także koszty wizyt stomatologicznych powoda, korepetycji z matematyki, wyżywienia, oraz pozostałe koszty utrzymania powoda, których nie poniosła pozwana. Zabrał w wakacje powoda na wyjazdy, średni koszt takiego wyjazdu to ok. 2000 złotych, było to kilka wyjazdów [zeznania świadka A. A., przesłuchanie pozwanej k. 55]

Na wniosek pozwanej postępowanie egzekucyjne w sprawie KMP 10/13 zostało zawieszono z dniem 1 października 2013 roku, a następnie na jej wniosek umorzono postanowieniem z dnia 4 grudnia 2013 roku. [wniosek o zawieszenie postępowania k. 39, wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego k. 43, postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego k. 44 akt KMP 10/13].

Pozwem z dnia 28 maja 2013 roku P. S. wystąpił przeciwko pozwanej o zmianę rozstrzygnięcia w przedmiocie miejsca pobytu dziecka, wnosząc o ustalenie, że miejscem zamieszkania małoletniego S. S. będzie każdorazowe miejsce zamieszkania ojca. Postanowieniem z dnia 14 sierpnia 2014 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu zmienił pkt 2 wyroku Sądu

Okręgowego w Łodzi wydanego w dniu 21 grudnia 2010 roku w sprawie II C 1438/10 w ten sposób, że ustalili, iż miejscem zamieszkania małoletniego S. S. będzie każdorazowe miejsce zamieszkania ojca [pозew k. 2, postanowienie k. 57 załączonych akt III Nsm 358/14]

W dniu 28 maja 2013 roku pozwana wystąpiła o wydanie małoletniego S. S. oraz ustalenie z nim kontaktów. Sprawa zakończyła się ugodą zawartą w dniu 14 sierpnia 2014 roku, w ramach której pozwana miała prawo widywać się z powodem w pierwszy i trzeci weekend miesiąca po zakończeniu zajęć szkolnych w piątek do poniedziałku do rozpoczęcia zajęć szkolnych z wyłączeniem lipca i sierpnia każdego roku, w każdą środę tygodnia po zakończeniu zajęć szkolnych do godz. 19.00 z wyłączeniem lipca i sierpnia każdego roku, w latach parzystych w Wigilię od godz. 10.00 do godz. 20.00 pierwszego dnia Świąt Bożego Narodzenia oraz w drugi dzień Świąt Wielkanocnych od godz. 10.00 do godz. 19.00, w latach nieparzystych w drugi dzień Świąt Bożego Narodzenia od godz. 10.00 do godz. 19.00 i w pierwszy dzień Świąt Wielkanocnych od godz. 10.00 do godz. 19.00, w latach parzystych w okresie od 1 do 15 sierpnia, a w latach nieparzystych od 16 do 31 lipca, każdorazowo poza miejscem zamieszkania syna bez obecności ojca, z obowiązkiem matki przyjazdu po dziecko i jego odwiezienia [ugoda k. 37 v załączonych akt III Nsm 386/13].

Sąd Rejonowy w Zgierzu w sprawie I. N. 534/13 prowadził z urzędu postępowanie w przedmiocie władzy rodzicielskiej P. S. i M. Z. nad S. S.. Postanowieniem z dnia 21 października 2015 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu postanowił nie ograniczać ich władzy rodzicielskiej [postanowienie k. 47 załączonych akt III Nsm 534/13]

Pozwem z dnia 14 listopada 2013 roku małoletni S. S. reprezentowany przez P. S. domagał się zasądzenia od pozwanej alimentów w kwocie po 600 złotych miesięcznie. Postępowanie zakończyło się ugodą, w ramach której pozwana zobowiązała się płacić na rzecz S. S. kwotę 460 złotych miesięcznie począwszy od 1 czerwca 2014 roku. [pозew k. 2, ugoda k. 39 -39 v załączonych akt III RC 514/13]

Ostatecznie powód ponownie zamieszkał z matką pod koniec września 2015 roku [zeznania świadka A. A. k. 54]

Pozwem z dnia 2 grudnia 2015 roku powód domagał się zasądzenia od P. S. kwoty 670 złotych miesięcznie tytułem alimentów, płatnych do rąk pozwanej. Postanowieniem z dnia 4 stycznia 2016 roku powództwo zostało zabezpieczone w ten sposób, iż P. S. został zobowiązany do zapłaty na rzecz powoda do prawomocnego zakończenia postępowania kwot po 460 złotych miesięcznie, poczynając od 4 stycznia 2016 roku [postanowienie k. 28 załączonych akt III RC 510/15]

Pismem z dnia 31 marca 2015 roku powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 4.200, 93 złote tytułem nienależnie pobranych świadczeń alimentacyjnych [wezwanie do zapłaty k. 9-10]

W odpowiedzi na to wezwanie pozwana uznała zawarte w nim roszczenia za bezzasadne [odpowiedź na wezwanie do zapłaty k. 11]

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie przywołanych dowodów. Należy przy tym podkreślić, że stan faktyczny w sprawie był zasadniczo niesporny, a jedynie strony wywodziły z niego odmienne skutki prawne. Sąd nie dał wiary twierdzeniom pozwanej jakoby w 2013 roku ponosiła koszty korepetycji powoda z matematyki. Brak jakichkolwiek adnotacji na ten temat w zeszycie prowadzonym przez nią, a zawierającym szczegółowy spis kosztów utrzymania powoda. Sąd nie dał także wiary twierdzeniom pozwanej, jakoby powód jedynie spał u ojca, a pomimo tego wszelkie koszty związane z jego utrzymaniem ponosiła pozwana. Jest to sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Co więcej, z zeznań samego świadka K. Z. wynikało, że pozwana ponosiła w spornym okresie koszty utrzymania powoda na poziomie 800 złotych, co wobec ustalenia w wyroku Sądu Okręgowego tychże kosztów na poziomie 1200 złotych, stanowiło 2/3 tejże sumy. Tym samym wiarygodne są zeznania P. S., iż ponosił te koszty w pozostałym zakresie.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest bezzasadne i podlega oddaleniu.

Podstawę roszczeń powoda stanowi art. 405 k.c., w myśl którego kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Bezpodstawne wzbogacenie jest szczególnym zdarzeniem prawnym, w wyniku którego bez podstawy prawnej powstaje nowa sytuacja, polegająca na wzroście wartości majątku po stronie podmiotu wzbogaconego, kosztem jednoczesnego pogorszenia sytuacji majątkowej lub osobistej osoby zubożonej. Zarówno zubożenie, jak i wzbogacenie wywołane są tą samą przyczyną („współprzyczyną”). Jednak podstawowa przesłanka bezpodstawnego wzbogacenia nie ma charakteru związku przyczynowo-skutkowego między zubożeniem a wzbogaceniem różnych podmiotów, ponieważ co prawda zubożenie i wzbogacenie następują jednocześnie na skutek tej samej przyczyny, ale jest to jedynie koincydencja między zubożeniem a wzbogaceniem, a nie związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy nimi (...) Nie jest zawsze konieczne wystąpienie „bezpośredniego” związku między wzbogaceniem a zubożeniem w postaci transferu wzbogacenia z majątku zubożonego do majątku wzbogaconego, ponieważ bezpodstawne wzbogacenie jest ujęte w art. 405 k.c. szeroko, a wzbogacenie ma nastąpić „kosztem” osoby zubożonego, a nie wyłącznie kosztem jego majątku (tak trafnie w wyroku SN z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 274/09, LEX nr 677778).

Drugą przesłankę bezpodstawnego wzbogacenia stanowi „bezpodstawność”, czyli brak dostatecznej causae, jako najszerzej rozumianej podstawy prawnej lub społecznej wzbogacenia. Bezpodstawność prawna oznacza sytuację, w której wzbogacenie nie stanowi prawidłowego następstwa elementu uregulowanego w ramach istniejącego „pierwotnie” stosunku prawnego. Bezpodstawność w rozumieniu braku podstawy o społecznym charakterze związana jest natomiast z brakiem sytuacji lub stosunku społecznego, zwłaszcza rodzinnego (np. sytuacja osoby faktycznie wychowywanej, ale nie adoptowanej), który stanowi dostateczną podstawę, uzasadnienie danego wzbogacenia. Wzbogacenie jest bezzasadne nawet wtedy, kiedy nastąpiło w związku z określonym stosunkiem prawnym czy zdarzeniem prawnym, ale nie stanowi jego prawidłowego, poprawnego następstwa, akceptowanego, oczekiwanego społecznie. Samo istnienie określonego stosunku prawnego lub zdarzenia prawnego, a także orzeczenia sądu albo decyzji administracyjnej może nie stanowić wystarczającej podstawy wzbogacenia, jeżeli wystąpi nieprawidłowość kauzalna dokonanego wzbogacenia.

Wyróżnić można sześć sposobów bezpodstawnego wzbogacenia; cztery dotyczą aktywów majątku wzbogaconego, a dwa odnoszą się do pasywów. W sferze aktywów nastąpić może bezpodstawne nabycie lub powiększenie aktywów wzbogaconego (przetworzenie, połączenie, pomieszczenie), dalej umocnienie prawa wzbogaconego (uzyskanie wyższej kolejności, dłuższego terminu), następnie używanie przez wzbogaconego prawa, które mu nie przysługiwało, a na koniec skorzystanie przez wzbogaconego z usług świadczonych przez zubożonego. Bezpodstawne wzbogacenie nastąpić może także na skutek bezpodstawnego zawładnięcia informacją przeznaczoną dla innej osoby, a dającą sposobność uzyskania wzbogacenia, które przeznaczone było dla adresata tej informacji, a nie jej nieuprawnionego odbiorcy. Ta postać bezpodstawnego wzbogacenia związana jest w szczególności z bezprawnym skorzystaniem z danych zawartych w cudzym komputerze lub częścią większego systemu informatycznego.

W sferze pasywów może mieć miejsce umniejszenie pasywów wzbogaconego (zwolnienie z obciążającego go długu) lub zniesienie obciążeń prawnorzeczowych. (por. wyrok SN z dnia 2 lutego 2012 r., (II CSK 670/11, LEX nr 1131124) (Tomasz Sokołowski, Komentarz do art. 405 k.c, Lex Online).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż co do zasady zachowanie pozwanej można zakwalifikować jako uzyskanie korzyści majątkowej bez podstawy prawnej kosztem innej osoby.

Pozwana bowiem w okresie po wyprowadzce powoda z jej miejsca zamieszkania nie powinna była pobierać do swych rąk świadczeń alimentacyjnych należnych małoletniemu od ojca. Wprawdzie istniało orzeczenie sądowe w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 21 grudnia 2010 roku sygn. akt II C 1438/10 mocą którego zasądzono od P. S. na rzecz powoda kwotę 600 złotych tytułem alimentów, płatną do rąk pozwanej, jednak w sytuacji, gdy zmieniło się miejsce zamieszkania powoda, oczywistym było, iż zmienić musi się wówczas także sposób wywiązywania się przez P. S. z tegoż obowiązku. Wobec przeprowadzki powoda do niego, musiał on zacząć ponosić część kosztów jego utrzymania

na bieżąco. Do momentu przeprowadzenia się powoda od ojca, to pozwana w taki właśnie sposób wywiązywała się względem małoletniego ze swego obowiązku alimentacyjnego. W takiej sytuacji, egzekwowanie w drodze egzekucji komorniczej zasądzonych od P. S. alimentów do facto sprzeczne było z celem, jakimu orzeczenie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 21 grudnia 2010 roku sygn. akt II C 1438/10 miało służyć. Jak ustalono w sprawie, pozwana w spornym okresie ponosiła koszty utrzymania powoda w kwocie ok. 800 złotych miesięcznie. Tymczasem koszty utrzymania powoda zostały ustalone w orzeczeniu rozwodowym na kwotę 1200 złotych i w równych kwotach obciążać miały oboje rodziców powoda. Tym samym, uzyskując w drodze egzekucji komorniczej alimenty na rzecz powoda od P. S. pozwana de facto spłacała swój dług względem powoda, albowiem z jej majątku na rzecz powoda przeznaczana była na ten cel mniejsza kwota niż przeznaczona być powinna. Kwota 800 złotych bowiem, przeznaczana przez pozwaną na utrzymanie powoda w spornym okresie, jedynie w zakresie kwoty 200 złotych pochodziła z majątku pozwanej, zaś w pozostałej części- z wyegzekwowanych od P. S. alimentów. Jednocześnie P. S. poza kwotami wyegzekwowanymi przez komornika musiał na utrzymanie powoda przeznaczać dodatkowo kwotę ok. 400 złotych. Jak wynika bowiem ze zgromadzonego materiału dowodowego, wszelkie potrzeby w zakresie utrzymania powoda, były w tymże czasie zaspokajane. Problemem jednak było to, że w znacznie szerszym zakresie niż to wynikało z orzeczenia sądowego, przez P. S..

Innymi słowy, w spornym okresie nie powstało żadne zubożenie powoda względem pozwanej. Wszelkie bowiem koszty jego utrzymania były zaspokajane przez oboje rodziców. Jednak w tymże czasie koszty te w nadmiernym stopniu obciążały P. S.. Pozwana została zatem bezpodstawnie wzbogacona, jednak nie kosztem powoda, a P. S., który ponad kwoty egzekwowane przez komornika, musiał ponosić bieżące koszty utrzymania powoda. To jednak nie P. S., zaś powód wystąpił z pozwem w niniejszej sprawie. Powództwo podlegało zatem oddaleniu z uwagi na brak legitymacji procesowej czynnej po stronie powoda.

W tym stanie faktycznym należało orzec jak w sentencji.